

REPORTAGE

Onderdak in De Passage

Een half jaar geleden verhuisde het Leger des Heils de dag- en nachtopvang naar de vrouwenvleugel van de voormalige gevangenis Overmaze in Maastricht. De nieuwe opvanglocatie werd De Passage gedoopt en volledig door IKEA ingericht. De Maastrichtse fotograaf [HJ Hunter](#) verbleef er twee maanden in de zomer om met de bewoners te spreken en hen te portretteren.

TEKST EN FOTO'S [HJ HUNTER](#)

Na een landelijke oproep in april meldde IKEA zich bij het Leger des Heils om te helpen bij de inrichting van noodlocaties voor daklozen in coronatijd. Aan alles werd gedacht. Niet alleen het meubilair, ook de wasmanden, kledingrekjes, handdoeken, posters en plastic bloemetjes werden in het paasweekend uit de vrachtwagen geladen, om er de voormalige cellen, eetzaal en de huiskamer mee in te richten. De verhuizing was noodzakelijk geworden omdat in het Slaaphuis van het Leger des Heils aan de [Statensingel](#) de bewoners te dicht op elkaar leefden. Daar sliepen de mensen in stapelbedden op een slaapzaal met twintig anderen. Op de nieuwe locatie kregen de bewoners een kamer voor zichzelf of om

te delen met maximaal drie anderen. Aanvankelijk was er onder bewoners weerstand tegen de verhuizing. Niet zozeer omdat ze in een gevangenis gingen wonen. Dat was voor sommigen bekend terrein. Wel omdat ze het lastig vonden om de vertrouwde omgeving los te laten. Maar de bewoners hadden al snel vrede met hun nieuwe woonplek. Dankzij de eigen kamers was er meer privacy en minder sociale controle. En voor het eerst konden ze hun slaapplek inrichten met persoonlijke spullen. Ik trof een gemêleerde groep aan in De Passage. Naast een voor niets meer te motiveren harde kern ontmoette ik bewoners die totaal niet voldoen aan het clichébeeld van de dakloze.

Sandra

‘Ik wou dat mensen eens vijf minuten in mijn schoenen konden staan’

Ik ben opgegroeid met een gewelddadige vader. Hij was drugsverslaafd, en hij dronk. Hij vergreep zich aan mijn zussen. Elke dag sloeg hij mijn moeder. Ik begreep niet waarom mijn ouders zo met elkaar omgingen. Mijn moeder hield alles stil. Op een dag – ik was toen elf – zei mijn vader: Sandra, kom je vaak naar het kerkhof om mij op te zoeken? De volgende dag hing hij zichzelf op. Een jaar later ben ik bij vrienden gaan wonen. Mijn zes jaar oudere broer wilde niet dat ik met de verkeerde mensen omging. Hij zei: dat pand is niet goed voor jou, kom bij mij wonen. Daar ben ik door hem verkracht. Mijn moeder geloofde me niet. Ze smeekte me om geen aangifte te doen. Ze zei: als je dat doet, zie ik mijn zoon nooit meer. Ik dacht: maar wie ben ik dan? Mijn broer is later vermoord op een fabrieksterrein. De moordenaar was op zoek naar drugs en heeft hem met een baksteen geslagen. Toen hij de volgende ochtend terugkwam en zag dat hij nog leefde, sloeg hij een

fles kapot om daarmee zijn hals door te snijden. Ik val altijd op de verkeerde mannen. Dat komt omdat je als verslaafde alleen mensen ontmoet met dezelfde soort problemen. De vader van mijn eerste kind sloeg me ook. Een keer heb ik een langdurige liefdesrelatie gehad met een man die goed voor me was. Maar nu waren de rollen omgedraaid. Ik sloeg hem, uit frustratie en jaloezie. Hij zei tegen me: Sandra, je hebt verlatingangsangst. En dat klopt. Deze man is ook vermoord, door iemand die hem wilde beroven. Hij had een erfenis gekregen en werd met een mes gestoken toen hij op bed lag. Ik heb nog nooit een fatsoenlijk leven gehad, vanaf mijn geboorte... niks dan ellende. Nu zit ik hier op mijn 54ste jaar. Ik heb alcohol en drugs nodig om de pijn en het verdriet niet te voelen. Ik wou dat mensen eens vijf minuten in mijn schoenen konden staan. Ze zouden schreeuwend weglopen. Het is ongelooflijk wat ik allemaal heb meegemaakt. Als ik geen heroïne heb, voel ik me

als een vrouw van tachtig jaar oud. Ik heb dan pijn in mijn rug en benen, mijn hele lichaam trilt, ik kan niet slapen, alleen denken: hoe kom ik aan geld? Ik vind prostitutie verschrikkelijk, maar heb het een jaar gedaan. Nu ga ik al dertien jaar lang twee keer per dag naar Mondriaan. In de ochtend krijg ik methadon, dat helpt de klachten te verminderen. 's Middags krijg ik heroïne. Die is chemisch, en minder gevaarlijk. Als ik gedronken heb, krijg ik niks. Daarom laten ze me blazen. Ik moet onder de 0,8 blijven. Maar dat lukt niet altijd. Soms heb ik een terugval in de alcohol. Ik zit nu twee maanden bij De Passage, omdat mijn nieuwe vriend me uit zijn huis zette. Mijn grote angst was om terug te moeten gaan naar het leger des Heils. Als ik coke aangeboden krijg, kan ik geen nee zeggen. Daarom wil ik hier zo snel mogelijk weg. Mijn zoon helpt me om een kamer te vinden. ■

REPORTAGE

‘Ik leef hier op mijn eigen eilandje’

Thorsten

Als er geen pandemie was uitgebroken, zou ik niet hier zijn, maar bij mijn vrouw en kinderen in Thailand. Als daar de grenzen weer opengaan, ben ik meteen vertrokken. Ik ben niet afhankelijk van instanties om weg te gaan. Ik heb eerder bij het Leger des Heils gezeten, op de vorige locatie in de Staten-singel. Daar zaten we op elkaars lippen, wat leidde tot stress en vechtpartijen. In 2017 stak een medebewoner me met een schaar in mijn hals, omdat ik weigerde hem geld te lenen. Mijn gezichtszenuw is helemaal stuk, daardoor ben ik voor de helft in mijn gezicht verlamd. Dat komt nooit meer goed. We wonen in een klein dorp van 45 huisjes ten noorden van Bangkok. Wat me trekt is het simpele leven in een hechte gemeenschap. De mensen zijn echt fantastisch. Mijn vrouw runt er een zaak voor het organiseren van huwelijken en een winkel met verzorgingsproducten. Ik ben

naar Nederland teruggekeerd omdat mijn moeder een hersenbloeding had gekregen. Vlak na aankomst kwam corona en kon ik niet meer terug. De drempel om weer naar het Leger te gaan was lager vanwege de verhuizing naar de nieuwe locatie in de oude gevangenis. Ik leef hier op mijn eigen eilandje, trek me zo veel mogelijk terug. Mensen kloppen je de deur plat... kun je me een tientje geven, heb je een sigaret voor me? De meeste zijn door hun centen heen. Ze hebben een week geld, en dan drie weken niks meer. Daar worden andere mensen de dupe van. Het voordeel is dat ik hier mijn kamer op slot kan doen. Ik wil niet constant lastig gevallen worden door mensen die alleen maar op andermans zak teren. Ze liegen en bedriegen om aan drugs te komen. Ze lenen makkelijk, maar betalen heel moeilijk terug. Daardoor ontstaan conflicten. Zelf ben ik in Thailand afgekickt. Ik rook nog wel een joint, maar gebruik geen harddrugs meer. ■

‘Ik werd aangezien voor de pyromaan’

Ger

Ik werkte dertien jaar bij de Sphinx en zeven jaar bij de gemeente Maastricht voordat ik dakloos werd. Door kortsluiting was er brand geweest in mijn huurwoning. Omdat geen toestemming was gegeven voor aanpassing aan het interieur, kreeg ik een brief van de deurwaarder dat ik de woning moest verlaten. Ik schaamde me om naar het slaaphuis van het Leger des Heils te gaan. Het voelt alsof je bij de laagste rang van de bevolking hoort, nog minder dan asielzoekers. Daarom heb ik eerst nog een tijdje bij mijn zus gewoond. Op een nacht stond een zwaarbewapend arrestatieteam voor haar deur. Ik werd ten onrechte voor de pyromaan van Zuid-Limburg aangezien en zat zeven maanden in de gevangenis van Sittard. Een nare tijd, zeker omdat ik niks te maken had met die autobranden. Mijn onschuld bleek uit opnames van een beveiligingscamera. Toen de rechter ze zag, was meteen duidelijk dat ik de dader niet kon zijn. Omdat ik geen adres meer had, moest ik

me aanmelden bij het Leger des Heils. Ik vond daar geen rust. Ik was er bang en het was er vies. 's Nachts kon ik niet in slaap komen. Dan ging ik naar buiten voor frisse lucht en soms sliep ik onder een brug bij het water. Tijdens mijn nachtelijke tochten ging ik op zoek naar laptops tussen het afval dat illegaal bij milieustations werd gedumpt. Mijn vriend Roger, die buiten leefde en niks moest hebben van het slaaphuis van het Leger, ging soms mee. Toen hij hoorde van de verhuizing naar de oude gevangenis en dat je er een eigen kamer kunt krijgen, meldde hij zich voor het eerst aan bij het Leger. We zijn nu buurmensen. Toen hij 50 werd, heb ik zijn deur versierd. Dat we hier meer privacy hebben, is een enorme vooruitgang. Wel heb ik nog steeds het gevoel dat ik in de gevangenis zit. Ook hier word je elke ochtend gewekt en kun je het raam niet openzetten. Daarom ga ik vaak 's nachts naar buiten voor frisse lucht, en op strooptocht. ■

REPORTAGE

Kim

‘Ik wil nog wel iemand worden in de maatschappij’

Tot mijn elfde jaar heb ik op een internaat gezeten. Daar had ik het goed. In mijn leven is het fout gegaan toen mijn psychisch zieke moeder me uit het internaat kwam halen. Ineens bevond ik me in een emotioneel moeras. Mijn moeder was dominant en jaloez, we moesten er allemaal voor haar zijn, want haar was onrecht aangedaan. Zij kon niet normaal communiceren. Ze was een vrouw die op de bank haat zat te spuwen, vooral richting haar eigen familie. Alles was zwartgallig. Dat er iets niet klopte, voelde ik wel aan. Veel later begreep ik pas wat er met haar was gebeurd. Mijn oma vertelde me op haar sterfbed dat zij mijn biologische moeder was, en dat mijn moeder eigenlijk mijn zus was. Waarschijnlijk is mijn echte moeder als getrouwde vrouw ongewenst zwanger geworden van een andere man. Om dat voor de buitenwereld te verhullen, kreeg mijn zus de keuze: het klooster in of je kleine zus

opvoeden. Ze verweet mij dat ik haar haar leven had afgepakt. Ze reageerde haar woede op mij af. In mijn pubertijd had ik het zwaar. Ik kreeg havo/vwo als schooladvies, maar ik trok het niet vanwege de stress thuis. Uiteindelijk ben ik op mijn zestiende in een jeugdzorginstelling geplaatst. Ik wilde zangeres worden, of journalist. Tegelijkertijd wist ik dat ik me in die wereld niet zou redden, rekening houdend met alles wat op je af kan komen. Iemand die problemen heeft, weet dat van zichzelf. Uiteindelijk word je ingehaald door het gevoel dat je sociaal achterligt op alle mensen die emotioneel steviger in hun schoenen staan. Dat is de schadepost van mijn pubertijd. Toen ik 25 was, pleegde mijn vader zelfmoord. Ik was er emotioneel kapot van. Twee jaar aan een stuk heb ik letterlijk dag en nacht gehuild. Ik had me ingeschreven voor een hbo-opleiding, maar kon er niet aan beginnen, terwijl ik al wel studiefinanciering kreeg en een schuld opbouwde. De afgelopen drie jaar heb ik in Amsterdam

gezet. Dat was voor mij de grote stad, voor mensen met ambitie. Ik wilde er een nieuw leven beginnen, zonder mensen die je als een probleemgeval blijven zien. Dat het materieel voor mij onevenwichtig werd, komt voort uit processen die al veel langer geleden begonnen zijn. Als dakloze ben je door het gat van de maatschappij gevallen. Ook al heb ik in Amsterdam en in Maastricht bij het Leger des Heils moeten aankloppen, ik kan mezelf niet als dakloze zien. Ik heb nooit drugs gebruikt, ben niet aan de drank. Ik wil nog altijd meer van de wereld zien om vooruit te komen. Je maakt kennis met een andere manier van leven, waardoor je weet dat er meer opties zijn. Als je niet vaak genoeg praat met mensen over je situatie en je kwetsbaar opstelt, kom je niet verder. Mijn ambitie is om intellectueel te blijven groeien, zodat ik een stevigere basis krijg. Ik wil nog wel iemand worden in de maatschappij. ■

‘Het Leger is mijn eerste huis geworden’

Chantal

Op mijn achttiende vertrok ik vanuit Curaçao om in Maastricht Nederlands recht te gaan studeren. Omdat ik stemmen hoorde, moest ik mijn studie onderbreken. Ik ben in de jaren daarna vier keer opgenomen geweest in Vijverdal voor de behandeling van mijn psychoses. Dankzij medicatie heb ik nu minder last van de stemmen. Uiteindelijk is het me in 2007 gelukt om op m'n dertigste mijn studie af te ronden. Ik liep stage bij de rechtbank en werkte een jaar bij het bureau voor Rechtspraak. Daarna heb ik veel in de horeca gewerkt en ook in de escortservice. Dat geld had ik nodig om drugs te kunnen kopen. Mijn drugsgebruik heeft veel impact op mijn leven gehad. Nu is het beheersbaar. Ik gebruik alleen nog speed. Ik heb een dochter van negentien. Zij studeert nu rechten in Amsterdam. Ik heb een tijdje bij haar vader gewoond, sindsdien heb ik niet veel contact

meer met haar. Ze is bij haar vader opgegroeid. Ik keerde in 2003 terug naar Maastricht en kwam terecht bij het Leger des Heils. Inmiddels is het Leger mijn eerste huis geworden. Het is fijn om mensen om je heen te hebben. Hier in De Passage is er veel ruimte om je terug te trekken en tot jezelf te komen. Het is meer dan een slaaphuis, meer een echte leefomgeving. Ik heb ook het gevoel dat ik goed ondersteund word. We zijn nu met een housing traject gestart, op weg naar zelfstandig wonen. Ik ben nu voor de tweede keer getrouwd. De eerste keer met een man die ik in Vijverdal had leren kennen. We gingen vaker eten in een restaurant zonder te betalen en zijn daarvoor allebei veroordeeld tot een gevangenisstraf. In november 2015 ben ik getrouwd met een man die ik in het slaaphuis van het Leger des Heils had leren kennen. Overdag ga ik de stad in of bij hem op bezoek. Hij heeft een kamer bij Domus, dat is een beschermde woonvorm van het Leger des

Heils. Mijn droom is om samen met mijn man een eigen huis te hebben. En misschien een eigen bedrijfje. Waar ik blij van word, is doelen stellen en nakomen. Dat geeft structuur aan mijn leven. Dan word je niet geleefd, maar leef je vanuit jezelf. En ik kleed me graag vrolijk. Me opmaken en fleurig aankleden werkt voor mij als een opfrisser. Als je me in vrolijke kleren ziet, voel ik me ook zo. ■

Op verzoek van enkele geïnterviewde bewoners zijn alleen voornamen gebruikt. De volledige namen zijn bekend bij de redactie. De volledige fotoreportage met alle verhalen is te vinden op www.hjhunter.photography

REAGEREN?
HORIZON@DELIMBURGER.NL